

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Herczeg István ezüstérmes olimpiai bajnok tornász eredménye

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☒ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: elhunyt

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Herczeg István (Apátfalva, 1887. dec. 7. – Szatymaz, 1949. júl. 3.): földbirtokos, az 1912. évi stockholmi olimpián második helyezést elért magyar tornászcsapat tagja. Egy torna versenyszámban indult, a csapatverseny meghatározott szereken. Ebben a számban ezüstérmes lett 15 csapattársával együtt.

„A háromezer fős Apátfalva nem elsősorban a sportéletéről híres, ám két olimpikont már így is adott hazánknek a kis település: a maratoni futó Sütő József mellett, a tornász Herczeg István öregbíti a község hírnevét.

Herczeg István 1887-ben született Apátfalván, itt végezte az elemi iskolát, majd tanulmányait Szegeden folytatta. Középiskolás korában ismerkedett meg a tornasporttal, pályafutását a Szeged Atlétikai Clubban kezdte. 1905-ben már országos bajnok volt összetettben, mindezt 18 évesen. Ennek ellenére az 1908-as olimpiáról még lemaradt, így dolgozni kezdett – újságíróként.

A Szegedi Naplóban jelentek meg írásai, de természetesen a sportnak sem fordított hátat.

Továbbra is kiemelkedő formát mutatott, így az 1912-es stockholmi olimpia előtt a szegedi edző, Kmetykó János őt is betette a 16 fős magyar tornacsapatba. Ekkoriban a csapatversenyben a tornászoknak szinkronban kellett bemutatniuk gyakorlatukat (a legtöbb szeren négyen egyszerre tornásztak, talajon pedig mind a tizenhat versenyző egy időben mutatta be gyakorlatát).

A magyarok teljesítményére nem lehetett panasz, az olaszok mögött, de a briteket megelőzve a második helyen végeztek.

– Soha nem felejttem el azt a csodás érzést, amikor az árbocra kúszott fel a magyar zászló. Egymás nyakába borultunk a dobogón, a szemünk könnyezett – olvasható Herczeg István megemlékezése a szegedi sporttörténelem, Bali Mihály Szegedi sportolók az olimpiákon című könyvében. Sőt a versenyzőkésőbb könyvet is írt élményeiről Impresszióim a stockholmi olimpiádról címmel.

1905-től a Szegedi Tornaegylet tagja, 1920-tól főtítkára. Az 1912-ben megjelent első szegedi sportlap alapítója.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Sportpályafutása után Herczeg István folytatta újságírói hivatását, hobbiból pedig kertészkedett. Később Szatymazra költözött, itt hunyt el 1949-ben. Herczeg István emlékére szülőfalujában, Apátfalván 2012-ben avattak emléktáblát.”

(2012.10.10. Herczeg István, az olimpikon újságíró Délvilág napilap)

A táblát az apátfalvi születésű, Molnár László kezdeményezte, és Szigeti Márton kőfaragó készítette el; a helyi általános iskola falára került.

Herczeg István, szegedi szőlész-gyümölcsész olimpikon

Herczeg István sportolói tevékenysége jól ismert a szegediek körében, hiszen 1912-ben a Stockholmban megrendezett olimpián a magyar tornászcsapat tagjaként ezüstérmét szerzett. Azt ezzel szemben csak kevesen tudják róla, hogy sportolói pályafutásának befejezését követően szenvedélyes gyümölcskertesszé vált, aki a különböző mezőgazdasági kiállításokon terményeivel nagy feltűnést keltett, s nagy elismerést vívott ki magának.

1905-ben, 18 évesen megnyerte az országos összetett bajnokságot, ennek ellenére nem jelölték az 1908-as olimpiai csapatba. Ezt követően került a Szegedi Napló szerkesztőségébe, ahol újságíróként kezdett dolgozni. Formáját megőrizve eredményei alapján első vidéki tornázként beválasztották az 1912-es stockholmi olimpián induló tornászcsapatba. Szereplésükről a korabeli sajtó a következőképpen emlékezett meg: „A stockholmi olimpián nagy meglepetés volt a magyar tornászcsapat diadalmas szereplése. A magyar tornászok kiküldetése az utolsó napokig kétséges volt, nem bíztak az indulás sikerében. Az olimpián a magyar tornászcsapat fényesen rácafoltt a kedvezőtlen kritikákra. A magyar színeket olyan elismeréshez juttatták a tornászok, amelyet a legnagyobb optimizmus sem remélt. A csapatversenyben második helyre került a magyar tornászcsapat. Nagy pontkülönbséggel maga mögött hagyta Angliát és Németországot, a magyar tornász mesterét. A szereplés nagy lelkesedést keltett és az eredmény kihirdetése után folyton érkeztek Stockholmba az üdvözlő táviratok. Budapesten nagy ünnepléssel fogadták a tornászokat, akik olyan váratlan dicsőséget szereztek a magyar sportnak. A válogatott tornászcsapatban, Herczeg István a Szegedi Tornászegyesület tagja is szerepelt, akit a Délmagyarországban közölt sportcikkeiből ismer a közönség.” Svédországból hazatérve papírra vetette élményeit *Impresszióim a stockholmi olimpiáról* című munkájában, amely 1912-ben Budapesten jelent meg.....

Szeged /A város folyóirata/ Várostarténeti és kulturális magazin 2019. januári számában Mód László: Érdekességek a szegedi szőlő- és bortermelés múltjából 17.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Javaslom az értéktárba való felvételt, hogy ilyen nagyszerű sportember személye ne merüljön feledésbe és példát mutasson a jövő nemzedékének abban, hogy kitartó munkával világhírnévre is szert lehet tenni még ilyen kicsi településről is, mint Apátfalva.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Rózsáligeti László: Magyar Olimpiai Lexikon. [Bp.], Szerző, 2000.

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

- Révai Új Lexikona. Főszerk. Kollega Tarsoly István. Szekszárd, Babits, 1996-.
- Új magyar életrajzi lexikon. Főszerk. Markó László. Bp., Magyar Könyvklub
- Szeged /A város folyóirata/ Várostörténeti és kulturális magazin Mód László: Érdekességek a szegedi szőlő- és bortermelés múltjából 17.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

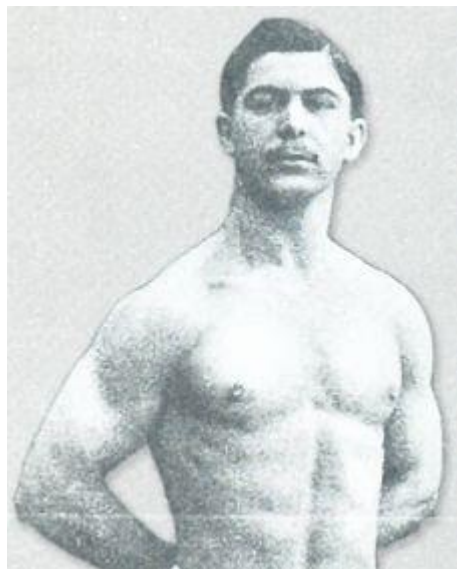
https://hu.wikipedia.org/wiki/Herczeg_Istv%C3%A1n

<http://olimpia.hu/champdata/details/id/22629/m/612>

<https://www.youtube.com/watch?v=d9yRquDWIFc> Molnár László és Mátó Lajos nyilatkozik az emléktábla avatásánál

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Emlékfal az iskola aulájában.

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést támogató és ajánló levelek:

Herczeg István Olimpiai Bajnok tornász

Ajánlólevél Apátfalvi Települési Értéktárába való felvételre

Herczeg István 1887. december 7-én településünkön, Apátfalván született. Elemi tanulmányai végeztével, Szegeden tanult tovább, ahol már középiskolai éve alatt az Atlétikai Club tagjaként összetettben már 18 évesen bajnok lett. Sportpályafutásában egy kis szünet következett, hiszen az 1912-es olimpiáig- ahol ismét indulhatott- újságírónak állt. Ez idő alatt, majd aktív sportpályafutását követően is számos értékes publikációja jelent meg a Szegedi Naplóban.

Tornászként, részese volt a magyar csapatnak, amely 1912-es stockholmi olimpián elnyerte az ezüstérmét. Fantasztikus gyakorlatokat bemutatva maga mögé utasítva számos más ország neves tornász együttesét. Olimpiai élményeiről, még az olimpia évében megjelent 140 oldalas kötetben ír, melyet sajnos ma csak Antikváriumokban lehet fellelni.

Aktív sportéveit követően Herczeg István Szatymazra költözött és itt élt egészen haláláig. Élete során végig, lokálpatriótaként Csongrád megyében élt.

Fontosnak tartom személyét a Települési Értéktárba való felvételre, hiszen hatalmas erőfeszítések árán lett olimpiai bajnok. Véleményem szerint, életével, sportpályafutásával példát mutat fiataljainknak, hogy kitartással minden elérhető. Mivel a neve már szerepel az iskola falán elhelyezett emléktáblán, fontosnak tartom, hogy az értéktárba való felvétel segítségével még többet meg tudjanak róla a helyi sportkedvelő fiatalok.

Apátfalva, 2019.07.02

Fekete Irén

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Ajánlólevél Herczeg István olimpiai ezüstérmes tornász eredményének értéktárba történő felvételéhez

Az újkori olimpiák történetében napjainkig az Apátfalvához kötődő sportolók közül Herczeg István szertornász érte el a legjobb eredményt. Az 1912. május 5. és július 22. között Stockholmban rendezett V. nyári olimpiai játékokon a szertorna csapatunk tagjaként második helyezést ért el. Életéről, pályafutásáról 2012. október 10-én, a stockholmi olimpia 100. évfordulójának évében, az emléktábla avatón részletesen szóltam, mint a megemlékezés kezdeményezője. Fontosnak tartom, hogy a Herczeg Istvánt, mint sportolót, mint újságíró, és úgy is, mint egykori szatymazi kertészt az utókor is ismerje meg. S legyen példaértékű az utókor számára is.

Javasolom, hogy az éppen 70 évvel ezelőtt (1949.07.03.) elhunyt Herczeg István és eredményei méltó helyet foglaljanak el az apátfalvi értéktárban.

Makó, 2019. július 7.

Molnár László tanár újságíró

Fotó Vargáné Nagyfalusi Ilona